

El vel arrestat

Dorsfaf Ben Dhiab és la vice-presidenta de la Federació Europea de Dones Musulmanes. Fa poc que ha participat a València en el congrés "Islam als mitjans de comunicació", concretament a la taula rodona sobre la dona musulmana, que ella descriu com una iniciativa seriosa per a sensibilitzar, a curt termini i a llarg termini, els futurs periodistes respecte a l'islam.

Aparer vostre, què promouen aquestes iniciatives, què deixen veure?

—Darrerament veiem com creix un fenomen d'alerta sobre l'islam, que mobilitza i fa visibles diversos aspectes amb els quals hem de batallar, com ara la immigració, la integració, el respecte d'altri, la convivència, etc. Gràcies a aquests congressos es pot mostrar com en la interacció d'uropeus i musulmans, tots hi podem guanyar molt.

L'entorn europeu té unes exigències pròpies que el musulmà ha de respectar quan s'instal·la aquí, un respecte que es transforma ràpidament en adopció de la cultura moderna. Per mitjà d'aquesta adopció, el musulmà acaba vivint un islam que es desprèn de les consideracions negatives prèvies, perquè la força de l'impacte de l'entorn aconsegueix fins i tot modificar d'alguna manera la interpretació col·lectiva de les pròpies creences. Així doncs, l'individu es transforma en un ésser que, sense renunciar a les seves arrels ni a les seves creences, aplega i integra també les creences del país d'acollida. Aleshores esdevé un enllaç positiu entre ambdós països. Aquests homes a cavall entre civilitzacions són els que poden ajudar a transformar la societat i les mentalitats.

—Parleu de l'home musulmà resident a Europa com un enllaç. Com definiu la dona musulmana que resideix aquí?

—La dona musulmana que resideix en un país europeu és sobretot una europea amb l'afegit d'una elecció religiosa particular. Arribats a aquest punt, no escau de parlar d'integració, perquè en realitat em refereixo a una ciutadana que resideix en un país que considera seu, que estima i amb el qual se sent profundament implicada.

De fet, en aquesta visita al vostre país he observat amb molta alegria que les dones no tenen cap entrebanc a l'hora de treballar per culpa del vel. A França ha esdevingut un problema gros, però aquí sembla que hom li concedeix un tractament de respecte que minimitza l'abast negatiu que podria tenir contra les joves que voldrien portar-lo i a les quals allà els neguen l'accés a determinades facultats.

—Hem arribat a la qüestió de la representació de la dona musulmana. Com valoreu el tractament que els mitjans de comunicació donen a la imatge de la dona musulmana? Quina imatge en té ella, d'ella mateixa?

—Primer de tot, he de dir que la mirada dels mitjans de comunicació, sense arribar a ser del tot incorrecta, no és sinó una interpretació d'una mirada occidental no pas lliure de prejudicis, posada sobre una dona velada. Per tant, d'entrada, la interpretació que pugui donar aquesta mirada és incompleta. Per transmetre una altra interpretació i poder completar el re-

trat de la dona musulmana cal apel·lar a la participació de la dona per a crear les seves pròpies imatges.

La dona s'ha de poder convertir en subjecte d'estudi i no ser únicament objecte de la mirada; i, a més, d'una mirada esbiaixada. A la nostra societat, en què la dona es constitueix en una meitat que, a més, educa l'altra meitat, valorem la importància dels nuclis familiars, vistos com una transmissió de l'herència materna. I se li reconeix un paper bàsic d'actant social, atès que la dona musulmana assumeix les decisions al si de la família. Nogensmenys, la imatge que es trasllada a la comunitat europea és que, a causa del seu islamisme, té l'obligació moral de justificar-se constantment o ha de fer esforços immensos per ser reconeguda.

—Parleu de la dona musulmana com d'una persona amb capacitat decisòria en la seva societat. Es podria parlar de feminisme, a l'islam?

—Tot i no que no sóc especialista

en feminisme, veig que el feminisme occidental, tal com el valorem a orient, des dels nostres valors religiosos, té connotacions negatives. Efectivament, partint dels postulats clàssics del feminisme, es va establir una lluita per la igualtat de drets, les nocions de la qual són distintes per a la dona musulmana, perquè afecten restriccions religioses com ara prendre anticonceptius, el dret de prendre la paraula i votar, etc. A més, el feminisme occidental, en l'afany de promoure la igualtat en drets i deures, es dreça contra l'home, que a l'islam és vist com un complement, mai com un enemic. Des del feminisme, la dona reivindica tota una colla de drets civils i humans que la dona clàssica sempre ha posseït. D'aquí ve que, per vivències històriques, la dona musulmana no lluiti per obtenir uns drets nous, ans que lluiti per recuperar drets que ja tenia i que l'home li prengué. Així doncs, les reclamacions de les feministes no tenen gaire sentit per a nosaltres: han desitjat gaudir del

seu cos, i nosaltres sempre hem tingut el dret del gaudi; han volgut assolir el dret de vot, però nosaltres ja podíem votar fa 1.500 anys; també lluiten per una independència econòmica, cosa que nosaltres ja teníem mitjançant la separació de béns. Tanmateix, hi insisteixo, és cert que si bé es tracta de drets que les dones occidentals han anat adquirint, nosaltres ja els teníem, però es van anar oblidant en la memòria dels homes; per a nosaltres ara es tracta de recuperar-los.

—**Educació laica o religiosa a l'escola?**

—M'agrada pensar en una orientació laica a l'escola per a evitar discriminacions entre religions. No crec que l'estat hagi d'impartir una

matèria anomenada religió, sinó que crec que val més tenir la possibilitat d'estudiar la teva religió a part.

També penso que seria interessant d'integrar el coneixement de les religions dels altres, com a fenòmens culturals, perquè és fonamental de conèixer els codis de les cultures que interactuen per conviure en harmonia. En el cas dels musulmans, sabem els codis de les cultures judeocristianes, sabem quines són les nocions bàsiques de la religió dels occidentals i vull pensar que algun dia els occidentals s'inclinaran a conèixer les principals línies de la nostra religió. A més, penso que conèixer la diferència de l'altre és acceptar-la, conèixer la diversitat és acceptar-la, i això només pot ser enriquidor perquè parlem de civilització i de cultures.

—**Què en penseu, de la violència contra les dones?**

—És una violència que no diu el seu nom, és perniciososa, és tabú, afecta tots els nivells socials, totes les religions. De fet, qualsevol forma de violència és desproveïda de religió o de condició socials. I, dissortadament, es presenti com es presenti, sigui en temps de guerra o en temps de pau, sempre recau sobre el més fragilitzat, és a dir, la dona, els fills. En temps de guerra s'ha de córrer per protegir els fills, per amagar-se i evitar les violacions... En temps de pau, cal lluitar per trencar el mutisme enfront de la violència domèstica.

És feina de la societat ajudar la dona en aquests casos, perquè, a més, és l'encarregada de transmetre una herència cultural, de participar en la construcció de valors socials i culturals. I com pot transmetre valors positius un ésser ferit i espantat?

Ara em ve al cap el cas d'Àustria, i és realment monstruós, perquè la història va més enllà de la pròpia violència soferta per la filla, aquella pobra dona empresonada i violada; aquí la dona es troba al centre d'una

“Per vivències històriques, la dona musulmana no lluita per obtenir uns drets nous, ans lluita per recuperar drets que ja tenia i que l'home li prengué”

“Per a mi, és tan opressor d’obligar a portar el vel com d’obligar a treure-se’l. Crec en la tolerància sobre aquest aspecte i sobre qualsevol altre”

xarxa d’aberracions, des de la filla fins a l’esposa del botxí.

Ara bé, el resultat final sempre és el mateix: la dona és la víctima, i resoldre això serà difícil, llarg i exigirà de recórrer a molts mitjans.

En aquests moments hi ha una macrocampanya a Europa contra la violència, en la qual participem des de la meva fundació. De fet, participem en diversos projectes per mirar de donar rostre a aquesta violència, que tant pot ser física com psíquica.

—**A quins problemes s’enfronta, principalment, la dona musulmana a Europa?**

—En destacaria uns quants.

Per una banda voldria parlar de l’as-

setjament, de la violència psíquica a què es troba sotmesa la dona musulmana. Em refereixo a allò que he esmentat abans, al sistema d’educació a França, on se’ls prohibeix de dur el vel si volen inscriure’s a segons quines facultats. Això deixa rastre. Moltes dones joves estan estigmatitzades perquè el fet d’impedir el vel és una violència institucionalitzada. És allò que s’ha arribat a anomenar no-assistència a persones en perill, més greu encara si es tracta de menors.

Si es concep l’educació com una obligació i un deure, però se’ls prohibeix d’anar a escola perquè porten vel, com s’interpreta el fet d’impedir-los l’accés a l’escolarització? No és

una contradicció? De debò que els ajuda més a alliberar-se? No se suposa el contrari, que l’educació permet de desenvolupar el lliure albir i ajuda a escollir amb coneixement de causa? No es podria pensar, doncs, que si l’educació és sinònim d’obtenció d’eines per a decidir i de llibertat, podria convèncer-les de renunciar al vel? Sobretot quan se sosté la tesi que hom les obliga a dur el vel. És cert que a vegades passa, però hem de pensar que la majoria el porta per voluntat pròpia. Sempre hi ha la capacitat de dissimular; qualsevol adolescent obligada a portar el vel —que evidentment també n’hi ha— pot seguir el joc: sortir de casa amb el vel, que es tornarà a posar a la cantonada per entrar a casa, i treure-se’l al lavabo de l’institut... Per a mi, és tan opressor d’obligar a portar el vel com d’obligar a treure-se’l. Crec en la tolerància sobre aquest aspecte i sobre qualsevol altre. Cadascuna ha de poder decidir lliurement, hem de defensar el dret d’elecció.

El segon punt seria la necessitat de crear algun programa per a conscienciar la població musulmana respecte als matrimonis forçats. Els matrimonis tradicionals eren concertats antigament, tant a occident com a orient. Tanmateix, per bé que aquest circuit no ha pas de ser incorrecte si és acceptat per totes dues parts, a vegades passa que una de les dues refusa l’altra i no li accepta la decisió. Per tant, hi ha d’haver una tasca de sensibilització per donar entened que les dones musulmanes tenen dret d’escollir, perquè se suposa que l’islam ens demana que escollim i després d’una tergiversació malintencionada s’ha arribat a la institució dels matrimonis forçats.

—**El matrimoni forçat és pràctica habitual, a Europa?**

—En aquests moments hi ha una campanya europea per a conscienciar sobre això. Personalment, mai no he presenciat aquesta mena de matrimonis, però és evident que si hi ha aquesta campanya és perquè n’hi ha prou casos per a alarmar-se.

—**Quins plans de futur teniu?**

—Continuar...

Marina López Martínez